

ZAPOŠLJAVANJE OSOBA SA INVALIDITETOM

UVOD

Prema istraživanju Unije poslodavaca Srbije iz 2017. godine, celokupno društvo u Republici Srbiji posmatra zapošljavanje osoba sa invaliditetom prvenstveno kroz prizmu Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanja osoba sa invaliditetom, kao zakonsku obavezu poslodavaca. Međutim, za značajniji porast uspešnog i kvalitetnog uključivanja osoba sa invaliditetom na tržište rada potrebno je dalje poboljšanje podrške i poslodavcima i osobama sa invaliditetom. Od posebne je važnosti pozitivan primer donosilaca politika i javnih vlasti u samom zapošljavanju osoba sa invaliditetom, ali i u njihovim ukupnim naporima za podizanje svesti o ovoj oblasti, poboljšanje pravnog okvira i njegovu doslednu primenu.

KLJUČNE PREPORUKE DONOSIOCIIMA POLITIKA I JAVNIM VLASTIMA

1 Smanjiti arhitektonske i druge barijere koje onemogućavaju osobama sa invaliditetom da se samostalno kreću i imaju slobodan pristup javnim servisima, obrazovanju, radnom mestu i slično.

Širom Srbije nedostaju pristupne rampe, staze za slepe, semafori sa zvučnom signalizacijom, table sa Brajevom azbukom, liftovi i slično. Ovo drastično umanjuje osobama sa invaliditetom dolazak do i kretanje unutar javnih površina i zgrada kao što su vladine ustanove, bolnice i domovi završnja, obrazovne ustanove, pozorišta, galerije, biblioteke, mesta za zabavu, javne pešačke zone i drugo.

2 Uvesti/povećati broj vozila dostupnih ili namenjenih za prevoz osoba sa invaliditetom u gradskom i međugradskom prevozu.

Posebna usluga-vozila namenjena prevozu osoba sa invaliditetom u okviru javnog gradskog prevoza postoji samo u Beogradu, dok je problem nedostupnosti međugradskog prevoza sveprisutan. Sa druge strane, nedostatak adekvatne podrške u ovoj oblasti je nepremostiva prepreka za osobe sa invaliditetom.

3 Poboljšati obrazovnu strukturu osoba sa invaliditetom.

I među osobama sa invaliditetom i među poslodavcima postoji saglasnost oko nedostatka obrazovanja, stručnosti i praktičnih veština kada je u pitanju zapošljavanje osoba sa invaliditetom. Stoga su neophodni modernizacija sistema svih stepena školstva, pored proširivanja spektra obrazovnih profila koji su dostupni osobama sa invaliditetom.

4 Uvesti opciju “višestrukog brojanja” u slučaju kada poslodavac zaposli osobu sa invaliditetom pod posebnim uslovima.

Za zapošljavanje osoba sa invaliditetom pod posebnim uslovima je potreban dodatni podsticaj, s obzirom da osobe sa 2. stepenom invaliditeta spadaju u grupu teže zapošljivih među osobama sa invaliditetom. Taj dodatni podsticaj bi bilo upravo uvođenje mogućnosti da se osobe sa 2. stepenom invaliditeta zaposlene u preduzeću višestruko broje, prilikom utvrđivanja da li preduzeće ispunjava obavezu zapošljavanja osoba sa invaliditetom.

5 Omogućiti preduzećima da zakonsku obavezu zapošljavanja osobe sa invaliditetom mogu da ispune sklapanjem ugovora sa više preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom.

Ograničavanje na kupovinu roba ili usluga od jednog preduzeća za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom ne odgovara nijednoj strani. Smanjivanje izbora na jednu vrstu usluga, odnosno roba, drastično smanjuje broj preduzeća koja se odlučuju na sklapanje ugovora sa preduzećima za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom kojima se, pak, tako smanjuje broj potencijalnih kupaca i mogućnost opstanka na otvorenom tržištu.

6 Uvesti poreske olakšice za preduzeća koja zapošljavaju osobe sa invaliditetom u broju većem od zakonski propisanog.

Važno je i preko potrebno podstaći zapošljavanje osoba sa invaliditetom izvan same zakonske obaveze. Uvođenje posebnih poreskih olakšica za zapošljavanje osoba sa invaliditetom preko i izvan zakonski propisanog minimuma je dodatni podsticaj za sve poslodavce, a posebno za one koji nemaju zakonsku obavezu zapošljavanja osoba sa invaliditetom.